

MEDIA DISCOURSES OF THE UKRAINIAN REFUGEES DURING THE WAR IN UKRAINE

Matulić, Ivo

Undergraduate thesis / Završni rad

2023

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Split, Faculty of economics Split / Sveučilište u Splitu, Ekonomski fakultet**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:124:813910>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-05-24**

Repository / Repozitorij:

[REFST - Repository of Economics faculty in Split](#)

UNIVERSITY OF SPLIT

SVEUČILIŠTE U SPLITU
EKONOMSKI FAKULTET

ZAVRŠNI RAD

MEDIA DISCOURSES OF THE UKRAINIAN REFUGEES
DURING THE WAR IN UKRAINE

Mentor:

prof.dr.sc. Vlatka Škokić

Student:

Ivo Matulić

Split, rujan 2023.

IZJAVA O AKADEMSKOJ ČESTITOSTI

Ja, _____ Ivo Matulić _____, OIB___96411936492___
(ime i prezime)

izjavljujem i svojim potpisom potvrđujem da je navedeni rad isključivo rezultat mog vlastitog rada koji se temelji na mojim istraživanjima i oslanja na objavljenu literaturu, što pokazuju korištene bilješke i bibliografija. Izjavljujem da niti jedan dio navedenog rada nije napisan na nedozvoljeni način te da nijedan dio rada ne krši autorska prava. Izjavljujem, također, da nijedan dio rada nije korišten za bilo koji drugi rad pri bilo kojoj drugoj visokoškolskoj, znanstvenoj ili obrazovnoj ustanovi.

Split, _____ 2023 _____ godine

Vlastoručni potpis : _____

SADRŽAJ

1. UVOD	1
2. PREGLED LITERATURE.....	3
2.1. ULOGA MEDIJA U DRUŠTEVNOM POIMANJU STVARNOSTI.....	3
3. METODOLOGIJA I CILJ ISTRAŽIVANJA.....	5
4. ANALIZA TEKSTA.....	6
4.1. PRVA POTKATEGORIJA: FAZA INVAZIJE	7
4.1.1. „REFUGEE“ ILI „IMMIGRANT“?.....	7
4.1.2. PRVI IZVJEŠTAJI.....	9
4.1.3. AKTERI U ANALIZI	12
4.2. DRUGA POTKATEGORIJA: PRIHVAĆANJE.....	15
4.2.1. DISKRIMINACIJA OD STRANE UKRAJINE	17
4.3. TREĆA POTKATEGORIJA: MEDIJSKA NEKONZISTENTNOST U IZBJEGLIČKOM IZVJEŠTAVANJU .	20
5. KRITIČKI OSRVT.....	21
6. SOCIJALNA PRAKSA	23
7. RASPRAVA	25
8. LITERATURA.....	28
9. ČLANCI KORIŠTENI ZA ANALIZU.....	31

1. UVOD

Glavni cilj istraživanja je praćenje narativa i određivanje diskursa tokom izvještavanja o ukrajinskim izbjeglicama od strane BBC-a, CNN-a i Al Jazeera.

Korištenjem trodimenzionalne kritičke diskurzivne analize (Fairclough's 1989, 1995), istraživanje se provodi na tri razine diskurzivne analize. Prva razina se odnosi na analizu teksta. Dimenzija teksta je kolekcija riječi i karaktera koju mediji odabiru prilikom pisanja članaka. Odabirom konkretnih riječi mediji pokazuju stavove prema predmetu istraživanja. Druga dimenzija obuhvaća kritičko razmišljanje. Kritičko razmišljanje omogućava uočavanje kako jezik može utjecati na promjene. Struktura rečenica, odabir riječi i način na koji mediji opisuju predmet istraživanja su od velike važnosti jer mogu promijeniti percepciju mišljenja prema predmetu istraživanja. Takvi tekstovi često sadrže vrijednosti, stavove i procjene koje mediji prenose svojoj publici. U trećoj dimenziji jezik stvara mišljenje koja karakteriziraju naša stajališta te se stvaraju društveni odnosi i prakse. Jezici su povezani s odnosima moći i dio su komunikacije. Komunikacija je društveni događaj, a jezik i odabir riječi formiraju kontekst naše društvene zajednice. Komunikacija i jezik su usko povezani s zajednicom u kojoj se nalazimo, te ta zajednica čini neku organizaciju koja ima pravila i običaje (Fairclough, 1995).

Zbog količine objavljenih članaka i operacionalizacije istraživanja, vremensko razdoblje od početka odlaska izbjeglica iz Ukrajine pa do danas je podijeljeno na tri potkategorije. Prva obuhvaća fazu same invazije u kojoj je od presudne važnosti bio odabir korištenja izraza izbjeglica ili migrant. Samim odabirom određenog izraza mediji izražavaju određena stajališta prema predmetu istraživanja. Zatim je fokus na izboru riječi korištenih u prvim izvještavanjima i analizu kako promatrani mediji predočuju izbjeglice, Rusiju i Europu svojim čitateljima. Druga potkategorija obuhvaća odnos između izbjeglica i zemalja koje su im pružile dobrodošlicu. Treća potkategorija obuhvaća današnje vrijeme. Analiza upućuje na trendove kojima mediji započinju svoje izvještavanje, kao i nezainteresiranost za daljnje izvještavanje.

Analiza diskursa prikladna je metoda za razumijevanje društvenih i političkih čimbenika koji utječu na iskustva izbjeglica (Baker i Gabrielatos, 2006.). Jezik je ključni element koji utječe na stavove i politike prema izbjeglicama, jer je prisutan u medijskom izvještavanju, političkim dokumentima i javnom diskursu (Ager, Kondyli i McCall, 2011.). Kroz analizu diskursa, istraživači mogu pažljivo proučiti te narative i utvrditi kako su izbjeglice konstruirane i predstavljene, kao i kako ti prikazi utječu na javno mišljenje i politiku. Analiza diskursa može razotkriti odnose moći koji su isprepleteni s uporabom jezika, poput prikazivanja izbjeglica kao pasivnih žrtava, jačajući dinamiku moći između izbjeglica i pružatelja pomoći (Achtenhagen & Welter, 2011). Prepoznavanjem i ispitivanjem alternativnih narativa,

istraživači mogu koristiti analizu diskursa da izazovu dominantne diskurse koji su štetni za izbjeglice, stvarajući detaljnija razumijevanja njihovih iskustava (Clayton i Chantler, 2011.). Proučavajući jezik kojim izbjeglice opisuju svoja iskustva, istraživači mogu steći uvid u to kako se izbjeglice prilagođavaju novom okruženju i svladavaju izazove (Shakouri i Belluigi, 2018.).

Novinari imaju sposobnost i priliku oblikovati javno mišljenje o osjetljivim temama poput izbjeglica, a to se može dogoditi iz različitih razloga (Krasynska i Stojanovic, 2018.). Kao prvo, novinari mogu imati vlastite osobne pristranosti ili predrasude koje utječu na način na koji prezentiraju vijesti (Ross i Padovani, 2017.). Osim toga, pritisak da se vijesti brzo proizvedu i time privuku gledatelji ili čitatelji, mogu dovesti do pretjeranog pojednostavljivanja složenih pitanja, stereotipa ili generalizacija koje priču čine privlačnijom ili lakšom za razumijevanje (Thompson i Thompson, 2017.). Novinari su svjesni moći medija u oblikovanju javnog mišljenja i mogu je koristiti namjerno ili nenamjerno (Kalkan i Hanitzsch, 2019.). Oni mogu koristiti određene okvire ili narative koji su u skladu s prevladavajućim društvenim pogledima na izbjeglice i koji jačaju stereotipe i predrasude (Eckhardt, Walter i Helbling, 2018.). Ovi okviri i narativi mogu biti pod utjecajem političkih i društvenih konteksta, uključujući vladine politike i javni diskurs (Eldeib i Elshakry, 2020.). Kao rezultat toga, novinari se mogu osjećati prisiljenima uskladiti svoje izvještavanje s ovim dominantnim narativima kako bi izbjegli reakciju ili kritiku. Za novinare je ključno da vode računa o svojim pristranostima, da osiguraju točnost i ravnotežu u svom izvješćivanju i da traže različite perspektive i alternativne narative (Dimitrakopoulou, Dragomir i Pleios, 2019.).

2. PREGLED LITERATURE

2.1. ULOGA MEDIJA U DRUŠTEVNOM POIMANJU STVARNOSTI

Jurgen Habermas, njemački filozof, sociolog i politolog, u svom djelu „The Theory of Communicative Action“ koja je objavljena 1981. godine razvija teoriju komunikativnog djelovanja, koja se temelji na ideji da je jezik ključan za razumijevanje društvenog djelovanja i stvaranja društvene stvarnosti. Zatim je Fairclough u „Discourse and Social Change, 1992.“ razvio metodologiju za analizu diskursa koja se temelji na Habermasovoj teoriji komunikativnog djelovanja. Njegova metodologija uključuje kritičku analizu jezika u društvu kako bi se utvrdile društvene nejednakosti, diskriminacije i moć. Habermasova teorija komunikativnog djelovanja naglašava važnost javne sfere i javne komunikacije, Fairclough se više usredotočuje na analizu diskursa u politici, medijima, obrazovanju i slično. On pretpostavlja da diskurs nije samo sredstvo komunikacije, nego je i društveni proces koji oblikuje društvenu stvarnost. Smatra da je jezik ključan za razumijevanje društvenih nejednakosti, diskriminacije i moći jer je jezik sredstvo kojim se izražavaju i odražavaju odnosi moći i nejednakosti u društvu. Dakle korištenjem kritičke analize jezika otkrivaju se skriveni procesi moći i nejednakosti u društvu. Cilj je osvijestiti društvene probleme i potaknuti pozitivne promjene u društvu koje bi mogle dovesti do smanjenja nejednakosti i diskriminacije. Također smatra da pristup kritičkoj analizi jezika u društvu može biti vrlo koristan u razumijevanju utjecaja medija na javnost. Mogu se otkriti načini na koji mediji prikazuju određene skupine ljudi i kako ti prikazi mogu biti povezani s društvenim nejednakostima i diskriminacijom.

Po njegovoj teoriji korištenjem kritičke analize može se analizirati i način na koji se koriste mediji za prikazivanje političkih vođe i kako se koristi moć i manipulacija da bi se utjecalo na javno mišljenje. Van Dijk nastavlja rad na kritičkoj diskurzivnoj analizi koju je razvio Norman Fairclough. Također se fokusira na proučavanje jezika i diskursa u kontekstu društvenih nejednakosti i moći. Često se fokusira na teme imigracije jer je to društveni fenomen koji je obilježio suvremeno razdoblje i koji se često percipira kao društveni problem u mnogim društvima. Na primjer, Van Dijk je pokazao kroz analizu medija, političkog diskursa, knjiga te drugih javnih diskursa u Španjolskoj i Latinskoj Americi da je diskurzivni euro rasizam sveprisutan i u zemljama izvan Europe (Van Dijk, 2005). Smatra da medijski diskursi o imigraciji mogu oblikovati javno mišljenje o toj temi, te kako se ona može polemizirati u javnosti i kako se u takvom kontekstu određeni društveni stereotipi, predrasude i diskriminacije mogu reproducirati. Također istražuje kako se društvene nejednakosti i moći odražavaju u diskursima o imigraciji. U članku Nagel (2018.) ističe važnost analize diskursa u proučavanju pitanja izbjeglica i migracija. Autorica ističe da se stereotipi i negativni narativi o izbjeglicama često koriste u javnom diskursu, što može utjecati na javnu

percepciju i politiku prema njima. Stoga analiza diskursa može pomoći u razumijevanju kako se takvi diskursi formiraju, te kako se mogu promijeniti ili preokrenuti. Prema članku (Rollins i Wang, 2015.), stereotipi i negativni narativi o izbjeglicama mogu se javiti iz različitih razloga. Jedan od glavnih razloga je nedostatak znanja i informacija o izbjeglicama, što može dovesti do predrasuda i stereotipa. Drugi čimbenik je strah od stranaca i nepoznatog, koji može biti dodatno pojačan medijskim izvještajima o izbjegličkim krizama i incidentima koji uključuju izbjeglice. Također, politički i društveni kontekst u kojem se izbjeglice nalaze može utjecati na način na koji se o njima govori, pri čemu se izbjeglice mogu prikazati kao prijetnja društvenoj stabilnosti, nacionalnoj sigurnosti ili kulturi.

Mediji često koriste i različite tehnike kako bi izazvali empatiju prema izbjeglicama, što može utjecati na javno mišljenje i političke odluke. Jedan od primarnih načina na koji mediji stvaraju empatiju prema izbjeglicama je dijeljenje njihovih ljudskih priča. Ove priče često ističu teške uvjete u kojima su izbjeglice živjele u svojim domovinama i razloge zbog kojih su morali pobjeći. Dijelevći ove priče, mediji mogu izazvati empatiju i suosjećanje prema izbjeglicama kao ljudima koji su se suočili sa značajnim poteškoćama i zaslužuju podršku. Istraživanja pokazuju da su ljudske priče učinkovitije u stvaranju empatije od statistike ili općih informacija (Braddock & Dillard, 2016.). Mnogi novinari i medijske kuće osjećaju društvenu odgovornost kada izvještavaju o izbjegličkim krizama i ljudskoj patnji. Stvaranjem empatije prema izbjeglicama mediji mogu podići svijest o njihovoj situaciji i mobilizirati podršku javnosti za rješavanje problema koji su doveli do njihovog raseljavanja. Ova društvena odgovornost proizlazi iz uvjerenja da mediji imaju ključnu ulogu u oblikovanju javnog mnijenja i utjecaj na političke odluke (Zelizer, 2016.). Ispunjavanjem ove odgovornosti, medijske kuće mogu doprinijeti informiranijem i angažiranijem javnosti. Mediji su također poduzeća, a stvaranje empatije prema izbjeglicama može biti način da se privuče šira publika i poveća prihod. Vijesti koje stvaraju javni interes i angažman mogu dovesti do veće gledanosti, više klikova na web stranicama i povećane prodaje novina i časopisa. Na primjer, tijekom izbjegličke krize u Europi 2015., medijsko izvještavanje o situaciji dovelo je do rekordnog prometa na web stranicama s vijestima i povećane gledanosti televizijskih informativnih programa (Klinger, 2017.). Međutim, sami komercijalni interesi ne objašnjavaju u potpunosti zašto mediji stvaraju empatiju prema izbjeglicama, budući da i drugi čimbenici igraju značajnu ulogu. Također, mnogi novinari i medijske kuće vjeruju u promicanje humanitarnih vrijednosti, kao što je pomoć ljudima u nevolji. Stvaranje empatije prema izbjeglicama može se smatrati promicanje ovih vrijednosti, budući da mediji nastoje podići svijest o njihovoj situaciji i pružiti platformu da se njihov glas čuje. Čineći to, medijske kuće mogu pridonijeti suosjećajnijem i empatičnijem društvu koje cijeni ljudsko dostojanstvo i jednakost („The Mediation of Suffering and the Reframing of Responsibility: The Example of Refugees“, Lillie Chouliaraki i Myria Georgiou, 2018. god.).

3. METODOLOGIJA I CILJ ISTRAŽIVANJA

Analiza diskursa je kvalitativna istraživačka metoda koja se koristi za proučavanje jezika kojim ljudi prenose svoja iskustva i stvaraju značenje (Potter i Wetherell, 2013). U kontekstu analize diskursa ukrajinskih izbjeglica, prvo je potrebno prikupiti podatke iz medijskih izvora poput BBC-a, CNN-a i Al Jazeera. Također je moguće prikupiti podatke izravno od ukrajinskih izbjeglica, državnih dužnosnika, predstavnika nevladinih organizacija i ostalih pripadnika zajednice. Nakon prikupljanja podataka potrebno ih je prevesti u pisani format.

Nakon prikupljanja podataka, sljedeći korak je njihovo kodiranje. To uključuje prepoznavanje ponavljajućih tema, obrazaca i kategorija u podacima. Nakon što je kodiranje završeno, analiziraju se podaci. Ovaj korak uključuje proučavanje jezika kojim se opisuju ukrajinske izbjeglice i drugi akteri te identificiranje načina na koji se jezik koristi za stvaranje značenja (Fairclough, 2010).

Cilj analize diskursa ukrajinskih izbjeglica je stjecanje dubljeg razumijevanja njihovih iskustava, uključujući razloge njihova raseljavanja, raseljenosti i interakcije s državama i vladama koje su ih primile. Da bi se postiglo dublje razumijevanje, potrebno je proučiti izraze kojima se opisuju i objašnjavaju ukrajinske izbjeglice i njihova iskustva, kao i izraze kojima se opisuju drugi akteri. Također je potrebno identificirati dominantne diskurse koji okružuju ukrajinske izbjeglice, uključujući medijske prikaze, političke narative i javno mišljenje (Gee, 2014). Treba analizirati načine na koje ukrajinske izbjeglice konstruiraju svoje identitete i pregovaraju o svom položaju unutar zajednica domaćina (Van Dijk, 2013). Istraživanje bi također trebalo usredotočiti na načine na koje ukrajinske izbjeglice pristupaju i koriste usluge i sustave podrške uključujući zdravstvenu skrb, obrazovanje i zapošljavanje. Važno je istražiti i izazove s kojima se suočava zajednica domaćina u integraciji ukrajinskih izbjeglica.

4. ANALIZA TEKSTA

Razdoblje od početka egzodusa izbjeglica iz Ukrajine do današnjeg dana može se analizirati kroz tri ključne faze, što nam omogućava bolje razumijevanje dinamike ovog kompleksnog događaja. Ovaj pristup pomaže nam shvatiti kako su mediji oblikovali percepciju i razumijevanje ovog fenomena.

Prva faza, koja se odnosi na samu invaziju, ističe važnost izbora izraza "izbjeglice" ili "migranti". Ovaj odabir riječi nije samo lingvističke prirode, već nosi i implicitne stavove medija prema samim osobama koje su napustile svoje domove. Analizirajući rječnik korišten u početnim izvješćima, možemo bolje razumjeti način na koji mediji prenose informacije o izbjeglicama, Rusiji i Europi svojoj publici.

Druga faza usmjerava se na odnos između izbjeglica i zemalja koje su ih primile s otvorenim rukama. Ovdje se proučava kako su mediji prikazivali dinamiku i interakcije između izbjeglica i domaćih zemalja. Analiziraju se i različiti aspekti kako bi se dobila dublja slika o tome kako su mediji oblikovali percepciju ove interakcije.

Treća faza, suvremeno razdoblje, usmjerava se na trendove u izvještavanju medija i eventualnu manju zainteresiranost za daljnje praćenje teme. Ovdje se istražuje kako mediji pristupaju i održavaju interes za ovu temu tijekom vremena.

Kako bismo dobili bogatiju perspektivu na ovaj fenomen, analiziramo tri različita medijska kanala - CNN, BBC i Al Jazeera. Svaki od ovih medija donosi svoju jedinstvenu perspektivu na događaje, uz različite naglaske i interpretacije. CNN se fokusira na američku perspektivu, BBC na britansku, dok Al Jazeera ima regionalnu orijentaciju. Ova raznolikost pristupa omogućava nam bolje razumijevanje globalnog događaja, jer svaki od ovih medija doprinosi različitim aspektima i nijansama priče.

Važno je napomenuti da CNN ima izuzetno širok doseg, dosežući 40% međunarodne populacije putem TV-a i digitalnih platformi. Ovaj utjecaj i doseg igraju ključnu ulogu u kontekstu raznovrsnog izvještavanja, omogućujući im da pruže svoju jedinstvenu perspektivu na egzodus izbjeglica iz Ukrajine. Također, ovo potvrđuje njihovu ulogu kao važnog izvora informacija za globalnu publiku. Kombinirajući taj doseg s raznolikošću i specifičnim fokusima drugih medija poput BBC-a, CNBC-a i Al Jazeere, stvara se bogatstvo informacija koje doprinose dubljem razumijevanju događaja i različitih aspekata egzodusa izbjeglica.

Ova raznovrsnost izvora informacija i njihov impresivan utjecaj obogaćuju globalnu sliku o složenom događaju, omogućavajući publici da stekne cjelovitiju perspektivu. Ova analiza pomaže nam bolje razumjeti kako mediji oblikuju našu percepciju svjetskih događaja i kako se njihova pokrivenost može razlikovati ovisno o njihovoj geografskoj i kulturološkoj orijentaciji.

4.1. PRVA POTKATEGORIJA: FAZA INVAZIJE

4.1.1. „REFUGEE“ ILI „IMMIGRANT“?

Prilikom pisanja tekstova i izrade same reportaže, mediji su trebali odlučiti o korištenju jednog od dva izraza kako bi pokazali svoju konzistentnost tijekom pisanja. Sva tri medija, koji su predmet analize, odabiru izraz „refugees“.

Primjeri korištenja izraza: „Ukrainian refugees in US ‘have nowhere to return“ (Kennedy, Aljazerra, 5. prosinac 2022.)

„Ukraine-Russia invasion: Europe prepares for wave of refugees“ (BBC, 24. veljače 2022.)

„Germany promises help to neighbors with refugees fleeing Ukraine“ (Schmidt, CNN, veljača 24, 2022)

Službenu definiciju „refugee“ daje Konvencija Ujedinjenih naroda o izbjeglicama iz 1951. i njezin protokol iz 1967.: "Owing to well-founded fear of being persecuted for reasons of race, religion, nationality, membership of a particular social group or political opinion, is outside the country of his nationality and is unable or, owing to such fear, is unwilling to avail himself of the protection of that country; or who, not having a nationality and being outside the country of his former habitual residence as a result of such events, is unable or, owing to such fear, is unwilling to return to it." Ova je definicija široko prihvaćena od strane međunarodne zajednice, a koristi je Visoki povjerenik Ujedinjenih naroda za izbjeglice (UNHCR) kako bi odredio tko ispunjava uvjete za status „refugees“ i tko ima pravo na zaštitu prema međunarodnom pravu. Službena definicija „immigrant“ s web stranice Službe za državljanstvo i useljništvo Sjedinjenih Država (USCIS): "An immigrant is a foreign national who has been granted the privilege of living and working permanently in the United States. You must go through a multi-step process to become an immigrant, including obtaining a visa and undergoing a medical examination and biometric screening." Ova je definicija u skladu s imigracijskim zakonima i propisima SAD-a i koristi je USCIS za određivanje podobnosti za stalni boravak u Sjedinjenim Državama.

Riječ "refugee" obično se koristi za opisivanje ljudi koji su pobjegli iz svoje domovine zbog progona, rata ili nasilja i koji traže sigurnost i zaštitu u drugoj zemlji. Prenosi osjećaj očaja i ranjivosti te implicira da je osobi potrebna pomoć i podrška (Demir i Sobaci, 2019.). S druge strane, riječ "immigrant" je neutralnija i koristi se za opisivanje ljudi koji su se po vlastitom izboru preselili u novu zemlju s namjerom da tamo trajno žive i rade. To implicira da je osoba donijela namjernu odluku da se preseli i da je to možda učinila iz raznih razloga kao što su bolje ekonomske prilike, obrazovanje ili osobni odnosi. Izraz koji koriste novinari ovisi o kontekstu priče i specifičnim okolnostima ljudi koji su uključeni

Ako se priča odnosi na sukob ili humanitarnu krizu, izraz "refugee" može se koristiti za opisivanje ljudi koji bježe od nasilja i traže sigurnost. Ako se priča odnosi na useljeničku politiku ili ekonomsku migraciju, riječ "immigrant" može se koristiti za opisivanje ljudi koji se sele u novu zemlju zbog posla ili drugih prilika (DaviLevy, Littoz-Monnet i Segerbeg, 2012.)

„Upravo sintagmatska uporaba dvaju pojmova stvara značenjsku razliku među njima te se time pojmu migrant sužava temeljno općenito i neutralno značenje koje pretpostavlja sve uzroke kretanja, a upravo u sintagmatskoj uporabi izraz migrant može primiti negativnu konotaciju koja se povezuje s ekonomskim kontekstom kretanja ljudi, čime se otvara prostor za stvaranje razlike između „zaslužene“ i „opravdane“ nasuprot „nezasluženoj“ i „neopravdanoj“ migraciji.“ (Pajnić, Analiza diskursa o migracijama u kolumnama hrvatskih dnevnih novina)

Korištenje izraza „refugees“ povezano je sa socio-kulturnim statusom kojeg pojedinci nose s obzirom na pripadnost. Tako se kod populacije formira mišljenje da migranti predstavljaju opasnost, zbog rasne i sociokulturne pripadnosti, odnosno podrijetla i boje kože, npr. Izbjegllice iz Sirije. Oni su u medijima 2015. godine nazivani „immigrants“ („Syrian immigrants in Greece forced to live in abandoned buildings“, CNN, 2015.), dok su po službenoj definiciji Konvencije Ujedinjenih naroda o izbjeglicama iz 1951. trebali biti nazivani „refugees“. Pojam „refugees“ je mnogo pristupačniji u slučajevima kad nekome treba pomoći i kad je potrebno izazvati suosjećanje i samim time mediji podsvjesno programiraju ljudsku svijest. Ljudi na visokim pozicijama imaju jako veliki utjecaj na mišljenje populacije, npr. 2015. godine rat u Siriji, političari i mnogi pojedinci su govorili o izbjeglicama koji tragaju za sigurnošću, kao da nisu živa bića. To je uzrokovalo da su mnogi ljudi smatrali da ukoliko žele osobnu sigurnost da ih moraju zadržati izvan svoje domovine. Dakle, kod Sirije vidimo pokušaj Europske Unije da ih održe dalje od svog teritorija. Također vidimo i kontrast kod izbjeglica iz Afrike i Azije, koji su bili subjekti užasnih odbacivanja u zone gdje nije bila omogućena humanitarna pomoć. To proizlazi iz kulture Europskih država prema pojedincima koji su različiti od drugih.

“We do this by starting from understanding personal identity as well as group identity. We think critically about how stereotypes arise, how prejudices and discrimination occur and ultimately result in oppression in society. We deal with how labels are created and how labels can affect self-esteem and self-respect, especially when we are talking about children or adults who are members of minority groups. In addition, to some extent we cover the topic how we can change authority and contribute to changing domination and privileges so that the chances for all become equal. In that way we create opportunities for every child!” (Trbus, 2021.)

4.1.2. PRVI IZVJEŠTAJI

„More than 100,000 people have moved within Ukraine, “fleeing the violence for safety,” the United Nations refugee agency said in a statement Thursday.“ (Alvarez, CNN, February 24, 2022)

Prilikom prvih izvještavanja CNN kreće sa kvantitativnim podacima. Prilikom korištenje samih numeričkih podataka koristi se izbor riječi „more than“ kako bi uvećali sami kvantitativni podatak. Prilikom definiranja objekata na kojeg se sve činjenice odnose, u samom početku novinari ne koriste izraz „izbjeglice“ već „people“. Korištenjem izraza „people“ naglašava se pravo na jednakost i slobodu kojeg svaki pojedinac ima po svom rođenju. Samim time postiže se povezivanje među ljudima i stvaranje osjećaja empatije. „Moved within Ukraine“ daje nam prostornu sliku da je trenutno kretanje unutar same Ukrajine, ali i nagovještaj na tranziciju u druge države. Kako bi se opravdala takva kretanja i kako bi stvorili sliku prihvaćenosti ukrajinskih izbjeglica koristi se izraz „fleeing the violence for safety“.

„Germany has pledged support to its neighbors, including Poland, in the event of an influx of people after Russian forces invaded Ukraine.“ (Schmidt, CNN, February 24. 2022.)

S obzirom na prethodno navedene brojke, evidentno je da se javnost pita gdje će svi ti ljudi biti smješteni. Kako bi medij zadovoljio opravdana pitanja od publike daje i konkretne odgovore. „Neighbors“ izraz koji otkriva geografski položaj zemalja koje su u neposrednoj blizini, ali i termin koji može biti obilježen načelima prijateljstva i suradnje. Kako bi nastavili u pozitivnom kontekstu koristi se izraz „pledged support“ koji označava formalno obećanje pomaganja te izaziva osjećaj zajedništva kod javnosti. „Influx of people“, također kategorija broja koja je neizravno prikazana upućuje na tranziciju velikog broja ljudi, zbog jasnog specificiranog razloga „Russian forces invaded Ukraine“.

„A quarter of Ukrainians have fled their homes. Here’s where they’ve gone“ (Ramsay, CNN, Mon March 21, 2022)

Naslov CNN-ovog reportera korištenjem izraza „quarter“ izražava količinu koja je povezana sa nacijom Ukrajina. Povezivanjem ta dva izraza dobivamo količinu koja se izražava kao četvrtina neke države, što nam govori da se radi o velikoj količini. Kada pridodamo tako nevjerojatnu količinu pridjevu „fled“, koja označava bježanje, a najčešći je uzrok opasnost i pridružimo izraz „homes“ koji označava mjesto gdje se nalazi sigurnost ljudske biti i jedna od osnovnih ljudskih egzistencijalni potreba, rezultira negativnim emocijama kod publike. Ostavljanje takvih dojmova kod publike priprema nas na pitanje „where they’ve gone“. Kako iz prethodnih godina svjedočimo negativnim posljedicama koje su izazvale tako veliki transferi ljudi, korištenjem negativnih emocija targetira se na ljudsko suosjećanje, pa samim time i na prihvaćanje, kako bi ljudi otvorenog uma prihvatili velike fluktuacije koje se događaju.

„At least 10 million people have been forced to flee their homes in Ukraine following Russia’s invasion less than a month ago, the head of the United Nations’ refugee agency said Sunday“ (Ramsay, CNN, Mon March 21, 2022)

Odmah u nastavku članka neposredno je specificirana i kvantitativna informacija, međutim korištenjem izraza „at least“ navedeni broj se smanjuje na minimum i daje podatak da je pravi broj mnogo veći. Također se specificira i razlog odlaska ljudi. „Forced“ izraz koji označava prisilu, a time i nevinost druge strane. Izraz „invasion“ po svojoj prirodi ima neutralni značaj, ovisno s aspekta gledanja na stvari, tako korištenjem tog izraza u konteksta invazije na nacističku Njemačku u Drugom svjetskom ratu izaziva pozitivne pobude kod publike. Ukoliko ovaj izraz stavimo u kontekstu prisile koji je prethodno naveden poprima negativan značaj. Dodavanjem oznake pripadnosti „Russia’s invasion“ jasno se specificira razlog odlaska ljudi iz svojih domova, a time se i oblikuje ljudska svijest o nepoželjnosti navedene države. Kako bi javnost prihvatila navedene informacije dodaje se i autoritativni izraz „the head of“. Kako je poznato, hijerarhijska struktura ostavlja osjećaj poštovanja prema onima na višoj razini hijerarhije. Time ljudi prihvaćaju navedene informacije kao pouzdane.

„Among the responsibilities of those who wage war, everywhere in the world, is the suffering inflicted on civilians who are forced to flee their homes“ (Grandi)

Kako bi ovaj članak održao svoju konzistentnost, otkriva svoju prvobitnu namjeru, a to je dokazivanje nevinosti ljudi. Koristi odnose moći koje šira publika shvaća kao loše strukturiranu socijalnu politiku i življavanje „velikih“ naspram „malih“ kako bi pridobio naklonost javnosti. Uključivanjem ne samo trenutnih aktera veći i cijelog svijeta i korištenje izraza „civilians“, dakle ne specificira ciljanu skupinu već se odnosi na svih, ulazi u osobni prostor svijesti pojedinaca u preispitivanju vlastite sigurnosti i jačanju stajališta koji se oblikuje tijekom cijelog članka.

„Ukraine-Russia invasion: Europe prepares for wave of refugees“ (BBC, 24 February 2022)

S obzirom na prethodna CNN-ova izvještavanja, BBC-ova prva izvještavanja kreću sa relevantnim problemom s kojim će se Europa suočiti. „Wave of refugees“ prezentiranjem broja usporedbom s vodom označava nešto što se ne može izbrojiti i nešto što se kreće nepredvidivo. Sukladno tome, ovaj izraz povezujemo s negativnim značenjem te u samom startu se predočuje nešto loše.

„As Russian air strikes hit overnight, many packed up and left Kyiv for the countryside or the border with the European Union. Traffic jams clogged the roads out of some cities, and some walked on foot into Poland and Hungary. The UN refugee chief warned that the humanitarian impact will be "devastating". (BBC, 24 February 2022)

U nastavku istog članka BBC predočuje uzroke „Russian air strikes“. Dodavanjem posvojne imenice jasno se predočuje i nositelj uzroka, koji napada iznenada bez imalo pripremljenosti od strane targetirane zemlje. U navedenom tekstu posebnu pozornost zauzima „border with the European Union“, time se naglašava blizina u kojoj se odvijaju navedene akcije. Sukladno tome autor nas poziva na promišljanje na moguće buduće događaje. Samim naslovom, uvodom i korištenjem izraza „devastating“ autor ovog teksta ostavlja uznemirujući dojam kod svojih čitatelja.

„Poland says it is preparing hospitals for an influx of wounded Ukrainians, and setting up reception points for refugees along its border.“ „Moldova, to Ukraine's south, said it had already seen thousands of people flee Ukraine, including before Thursday's invasion began.“ „Slovakia and Hungary are also sending troops to the border to deal with the expected influx of refugees.“ (BBC, 24 February 2022)

Slično kao i kod CNN-ovog izvještavanja u nastavku članka autor daje odgovore na pitanja koja su se formirala tijekom čitanja uvodnog sadržaja. Kako bi se izazvala empatija kod publike koriste se atributni pridjevi kao što je „wounded Ukrainians“.

„Tens of thousands of people have fled Ukraine since the start of Russia's invasion, the United Nations has said, warning that the violence could trigger a wave of up to five million refugees fleeing towards neighbouring countries. The UN refugee agency sounded the alarm on Friday as Russian forces closed in on the Ukrainian capital, Kyiv, on the second day of a sea, land and air offensive ordered by President Vladimir Putin.“ (AL JAZEERA AND NEWS AGENCIES, 25.02.2022.)

Aljazeera kao i dva prethodna medija naglašava kvantitativne podatke, korištenjem fraze koja predočuje puno veći očekivani broj od prikazanog. Iz priloženog teksta vidimo i povezanost sa BBC-ovom usporedbom s vodom. Dodaje se izraz i „sounded the alarm“ koji upozorava na opasnost od dolaska velikog broja migranata ali ovaj put se jasno specificira razlog i krivac „by President Vladimir Putin.“

Sva tri analizirana lista početkom samog rata u Ukrajini, pružaju posebnu pozornost izbjeglicama. Evidentno je kako se svi pozivaju na moral i na teške uvjete koje izbjeglice susreću u svojem putu tražeći „Safe Haven“. Prvenstveno se naglašava traženje sigurnosti kao osnovnog ljudskog prava kojeg svaki pojedinac ima po svom rođenju. Možemo primijetiti da CNN više pozornosti posvećuje stvaranju empatije i sažaljenja prema ljudima koji su pogođeni ratom, dok preostala dva medija korištenjem diskursa se više fokusiraju na činjenice koje upućuju na nadolazeću opasnost i proces pripreme za veliki broj izbjeglica koji tragaju za sigurnošću.

4.1.3. AKTERI U ANALIZI

“The bombing of civilians, of houses ... of non-military infrastructure in an indiscriminate manner in many cities across Ukraine, means the war is becoming harder and more difficult for civilians,” Grandi said.” (NEWS AGENCIES, ALJAZEERA, 11 Oct 2022)

U prethodnom dijelu članka jasno je vidljivo da se radi o Ruskom napadu na Ukrajinu. Povezivanje „the bombing“ akt koji predstavlja ispuštanje bombi na određenom području i „civilians, of houses“ predstavlja nemili događaj koji se odvija između agresivnog napadača i nevinih ljudi. Sve je to učinjeno bez ikakvog nemara „indiscriminate“ te samim time se napadač prikazuje u još višem negativnom tonu.

„The UN refugee agency sounded the alarm on Friday as Russian forces closed in on the Ukrainian capital, Kyiv, on the second day of a sea, land and air offensive ordered by President Vladimir Putin.“ (AL JAZEERA AND NEWS AGENCIES, 25.02.2022.)

U nekim slučajevima se jasno specificira uzrok a to je „President Vladimir Putin“. Korištenjem specificiranog imena određuje se jasni krivac, i pokušava se neutralizirati odnos javnosti prema ruskom narodu i kulturi općenito, već se doznaju da se radi o elitama i režimu vlasti. Dakle krivnja i slika neprijatelja se stavlja na njih, a ne na široj javnosti Rusije.

„While some of them have since returned, more than 4.2 million Ukrainians have registered for temporary protection status in European Union countries.“ (NEWS AGENCIES, ALJAZEERA, 11 Oct 2022)

Ako promatramo s aspekta izbjeglica, često se obilježavaju s aktom nacionalnosti, pripadnosti. „Ukrainians“ skupina ljudi koji potječu i žive na nekom području. Tako iskazana riječ u ovom kontekstu često predstavlja zajedništvo ljudi bez ikakve razlike po rasi i socijalnom statusu.

“You have people who flee for only a few hours, to escape the bombs... and then try to return home,” he said.” (NEWS AGENCIES, ALJAZEERA, 11 Oct 2022)

Također kako smo u prijašnjim dijelovima analize objasnili često se koristi i izraz „people“ čime se naglašava jednakost sa cijelim svijetom. Korištenjem riječi „bombs“ odražava se nešto destruktivno i negativno. U ovom kontekstu možemo povezati snagu nacionalizma koji ovi ljudi imaju prema svojoj domovini i prema svojim kućama.

Prilikom izvještavanja, Aljazeera prikazuje izbjeglice prema njihovom socijalnom statusu. Činjenica kako su obučeni i po načinu ponašanja pretpostavlja se da su prosperitetni. Samim činom njihovog višeg socijalnog statusa markiraju se kao poželjni u odnosu na izbjeglice koje su pokušavale pobjeći u sjevernoj Africi ili izbjeglice koje žele pobjeći iz područja na Bliskom Istoku.

„On a sweltering summer day in July, hundreds of Ukrainians try to rest on metal beds lined up in a basketball court-turned-shelter. Their tales of horror and hardship along with a few belongings are all they have left.“ (Ullah, Chance and Krebs, CNN, Wed July 20, 2022)

CNN sukladno prethodnom mediju koristi izraz „Ukrainians“. Međutim više se fokusiraju na opisivanje uvjeta u kojim su se ti ljudi našli. „Sweltering summjer day“, dan u kojem uobičajeno ljudi stoje kod svoje kuće kloneći se visoke temperature ili se kupaju sa svojom obitelji i prijateljima na more. Ovaj put su ljudi osuđeni na uvjete sličnim onima koje pronalazimo u zatvoru „metal beds“. „Tales of horror“ ovaj izraz upućuje na nešto neočekivano, na priče koje ostavljaju žig prošlosti na psihološke aspekte pojedinaca. „Few belongings“ je sve što im je ostalo u situacijama u kojima su se našli. Korištenjem ovako detaljnih deskriptivnih prikaza autor jasno predočuje stav i suosjećanje prema ljudima koji nisu zaslužili da se nalaze u takvim situacijama.

„In the span of just two weeks, millions of Ukrainian refugees have been forced to flee as the brutal Russian invasion of their homeland continues.“ (Caldwell, CNN, March 13, 2022)

Korištenjem izraza „brutal“ invazija se predstavlja kao okrutan, nasilan i potpuno bezosjećajan čin. Korištenjem tog pridjeva povećava se negativni učinak invazije. Kako smo prethodno analizirali invazija je neutralna riječ, a dodavanjem izraza „brutal“ povezujemo je u negativnom kontekstu. Samim time vidimo i aktera kojeg CNN predstavlja kao negativnog, a to je Rusija. Preostali članci CNN-a pružaju objektivniji prikaz u smislu klasifikacije negativne strane u odnosu na Al Jazeera. Rusija je neutralno klasificirana kao država, nije predstavljena kao Putinova država. To onda ne čini razliku između Rusa i režima. Razlog možda počiva u različitoj kulturi medija. Kako je poznato CNN je Američki medij, te zbog suparništva između te dvije zemlje se zapravo ne predočuje režim koji vlada u toj državi.

„Russia’s entry into the Syrian civil war in 2015 to support Bashar al-Assad has also created tensions with the United States, which was supporting groups opposed to Assad“

„Relations began to sour when Putin returned to the Kremlin in 2012, convinced that Hillary Clinton had been behind the demonstrators who had protested his return to power.“

„The decisive major blow to U.S-Russia relations was Russia’s cyber interference in the 2016 U.S. presidential election campaign.“ (Stent, APRIL 27, 2020)

„President Vladimir Putin said his forces evacuated 140,000 civilians from Mariupol and insisted none of them was forced to go to Russia. However, volunteer groups say they have helped thousands of Ukrainians leave Russia.“ (BBC, 4 July 2022)

Prilikom analiziranja BBC-ovih članka vidimo dosta povezanosti s Al Jazeera-inim člancima. Kada se spominju negativne okolnosti vezane za same uzroke spominje se ime „President Vladimir Putin“. Također se spominje i Ruska vojska. Kada je vojska u pitanju znamo da je to odnos moći, jer u slučaju izvanrednih situacija upravlja Predsjednik te države, tako da zaključujemo da se opet radi o vrhu države. Time se opet odvaja Ruski narod i kultura od samog vrha te države.

Kod sva tri analizirana medija pronalazimo i neposrednog aktera o kojem se nikada ne govori u negativnom tonu, a to je Europska unija. Smatra se glavnim akterom vezanim uz pružanje humanitarne pomoći ukrajinskim izbjeglicama. Na Europsku uniju se promatra kao akter koji promiče europsku solidarnost, te se ni u jednom aspektu ne kritizira njezino djelovanje već se izdvaja kao „dobar susjed“.

“It’s extraordinary to see the comparative ease with which they’re being taken in by pretty much every European government, and how their plight against Russian aggression is resulting in overwhelming solidarity,” (H. A. Hellyer, a scholar at the Washington, DC-based Carnegie Endowment for International Peace, CNN)

4.2. DRUGA POTKATEGORIJA: PRIHVAĆANJE

Nakon početne invazije i odgovora na pitanja gdje su smještene sve izbjeglice, mediji se fokusiraju na sami komoditet i prihvaćanje izbjeglica u pojedinim državama.

„It starts with a raised eyebrow and ends with a door slammed shut. A detail lost in translation, a wrong way to load a dishwasher, an awkward silence followed by a polite request to pack your bags.“ (Sebastian and Graham-Yooll, CNN)

„Almost 30,000 Ukrainian refugees have been in the UK for almost six months, analysis by BBC News shows. It means nearly a third of the total arrivals under the Homes for Ukraine scheme are facing the end of their initial hosting arrangements. So what happens to them now?“ (BBC, 13 October 2022)

„The ruling Conservative government comes in for criticism for dragging its feet over Europe’s biggest refugee crisis in decades.“ (AL JAZEERA, ‘Shameful’: UK’s response to Ukraine refugee crisis criticised, 13. ožujak 2022.)

Iz priloženih članaka možemo zaključiti da se radi o propustu i nemaru UK-a u odnosu na ukrajinske izbjeglice. Međutim sva tri analizirana medija se fokusiraju na različite aspekte osvještavanja publike. BBC medij kojem je središte u UK, kako bi smanjili negativnosti koje se odnose na loše ophođenje prema izbjeglicama, članak započinju s reportažama samih ljudi koje su primili izbjeglice u svoj dom prema programu Vlade.

"I used to drive them around to open bank accounts, to job centre appointments, to the Ukrainian group meetings," she says. "They are extremely reliant on me. Their English is just not good enough to do anything by themselves. I can't blame them for that." (BBC, 13 October 2022)

Autor članka nesumnjivo iznosi sve dokaze koji upućuju na veliko gostoprimstvo od strane sunarodnjaka. Time se pokušava smanjiti negativnost koja baca lošu perspektivu na njihovu kulturu. Tijekom analiziranja teksta se spominju i opaske za Vladu zbog loše organiziranosti, ali zahvaljujući strukturi i biranim riječima koje će se koristiti, cijela usredotočenost pada na teškoće i žrtvu koju su podnijeli ljudi koji su primili izbjeglice u vlastiti dom.

U kontrastu navedenog članka, CNN svojim gledateljima pruža malo drugačiju perspektivu. Počinju navođenjem povijesnih događaja o postupanju UK-a prilikom prihvata izbjeglica ali i o njihovom velikom propustu i nemaru prilikom izvođenja istih. Za razliku od BBC-a, CNN pruža intervju same izbjeglice iz Ukrajine i njezinim neugodnim iskustvima koje je proživjela u trenutcima kada joj je sigurnost bila najpotrebnija. Time se kod publike izaziva osjećaj sažaljenja prema navedenoj osobi, ali i srditost prema kulturi UK-a.

Al Jazeera ovu situaciju koristi kao politički obračun. Prilikom samog starta pisanja ovog članka aludiraju na prazna obećanja od strane UK-a prema ukrajinskim izbjeglicama. Izvode sve dokaze koji asociraju na to da izbjeglice nisu dobrodošle u njihovu zemlju. Ali pri tome se asociraju na „Conservative government“.

Jasno je vidljivo usporedbom ova tri članka, da navedeni mediji imaju različite stavove ali i interesne ciljeve. Korištenjem diskursa, odnosno biranim riječima i strukturom kao i vizualnim prikazima, pokazuju kako je jednostavno programirati ljudski um.

Također se pojedine izbjeglice i diskriminiraju zbog svog sociokulturnog statusa, rase i nacionalnosti, što je upravo suprotno onoj istoj europskoj solidarnosti. Iz prethodnih analiza smo vidjeli gdje mediji opisuju izbjeglice kao dostojne spašavanja, zbog svog fizičkog izgleda, određenoj razini edukacije. Što se događa ako pojedinci odstupaju od navedenih „moralnih pravila jednakosti“?

„Tako je diskriminacija prema definiciji neopravdano negativno ili štetno ponašanje prema članovima grupe, samo zbog njihove pripadnosti toj grupi. Stereotip je generalizacija o grupi ljudi, kojom se istovjetne osobine pripisuju gotovo svim članovima te grupe, neovisno o stvarnim razlikama između članova. Predrasuda je neprijateljski ili negativan stav prema pripadnicima prepoznatljive grupe ljudi, koji se zasniva isključivo na njihovom članstvu u toj grupi. Uočljivo je da diskriminacija obuhvaća ponašanje, stereotip obuhvaća spoznaju, odnosno mišljenje ili vjerovanje, a predrasuda emocionalnu sastavnicu.“ (Odjel za mentalno zdravlje i prevenciju ovisnosti, 28. srpnja 2021.)

"Roma refugees from Ukraine are routinely accused of not being Ukrainian; they are segregated in low-quality accommodation. According to several NGOs, many are given misleading information about their rights; and issues that are easily solved when faced by others who've fled Ukraine -- such as missing passport stamps -- are often used as a reason for them to be turned away,"

CNN u svim svojim člancima prati konzistentnost vezanu uz ljudsku empatiju. Takvo izazivanje emocija kod svoje publike postiže detaljnim atributima koji stvaraju vizualne prikaze u očima javnosti. Kako je poznato, Amerika je spoj različitih kultura, a samim time i rasa. Njihovi problemi su uvijek bili u diskriminaciji koja ih sprječava u stvaranju jedinstvenosti. Mediji su jedno od oružja za programiranje kulture. Ukoliko mediji stvaraju toliku pristranost i suosjećanje, cilja se na stvaranje jednakog osjećaja kod publike. Već viđeno će se primjenjivati i u vlastitoj kulturi, a svrsishodna posljedica je stvaranje ugodnijeg okruženja.

Al Jazeerina izvještavanja prate CNN-ova, njihovi izvještaji su više formalni i pružaju objektivnije informacije u odnosu na prethodni medij. Međutim prilikom analize uočeni su pokušaji ublažavanja diskriminacije. Prema autoru, problemi sa kojima se suočavaju rumunjske izbjeglice su više formalnije

naravi (izgubljeni dokumenti), pa čak i kulturološki problemi („At the Manej hall, large families, some counting as many as 50 members, await their destiny to unfold. Because of their size, most Roma families have been unable to find accommodation in Moldova.“, (Popoviciu, Aljazeera, 7 Mar 2022)).

BBC s druge strane uopće ne objavljuje članak o diskriminaciji ukrajinskih izbjeglica Rumunjskog podrijetla. Također možemo zaključiti da BBC i Aljazeera pokušavaju sačuvati Europsku solidarnost, kako bi prikaz Europe i njezinog standarda ostao i dalje na svjetskoj razini.

4.2.1. DISKRIMINACIJA OD STRANE UKRAJINE

„Di BBC don hear reports from foreign pipo of colour wey say dem no allow de menta trains and dem hold dem for border while dem allow Ukrain pipo to pass first.“ (Hegarty and Taneja BBC World Service, 28 February 2022)

BBC News Pidgin je online servis za vijesti na zapadnoafričkom pidgin engleskom jeziku koji je pokrenuo BBC World Service 2017. Sjedište mu je u Lagosu, Nigerija. Prilikom pronalaska BBC-ovih članaka koji se asociraju na diskriminaciju „pipo of colour“ u pokušaja izlaska iz Ukrajine, pronalazimo medij kojeg je osnovao BBC kao ogranak za proširenje opsega svog djelovanja na zapad i centralnu Afriku. BBC ne objavljuje niti jedan članak vezan uz diskriminaciju „pipo of colour“ čime potvrđujemo tezu da je to medij koji je orijentiran na očuvanje europske solidarnosti. Potvrđujemo i tezu da kultura zemlje podrijetla medija uvelike doprinosi prilikom interesnih vijesti koje se prikazuju svojoj publici (Hallin i Mancini, 2004). Kako se Nigerija u prošlosti suočavala sa diskriminacijom cilj joj je i uklanjanje te iste diskriminacije i ukazivanje na nepravdu koja se događa među ljudima. „That was because this beautiful land was the theater for the most horrendous form of racism and racial discrimination the world had ever known.“ (Statement by President Olusegun Obasanjo, Durban, 31 August, 2001). BBC News Pidgin u navedenom članku prenosi kako „black pipo“, te ljudi Afričkog i Indijskog podrijetla doživljavaju diskriminaciju od strane Ukrajinskih i Poljskih službenika prilikom prijelaza granice Ukrajina-Poljska. Tijekom samog pokušaja dolaska do granice navedene skupine ljudi su odbijeni za ukrcaj u autobus („She watch as dem dey allow busload of pipo, wey dem describe as white, to pass through di border while dem select only few handful Africans from di queue“). U samom dolasku na granicu ponovno se stavlja nastavak na nacionalnu pripadnost pojedinaca i boju kože („She say di armed guards tell her to wait as Ukraine pipo have to pass first“).

BBC možda ne objavljuje članak jer postoje određeni strukturni i sistemski čimbenici koji pridonose podzastupljenosti crne rase u izvješćima, poput nedostatka raznolikosti u redakcijama i utjecaja oglašivača i korporativnim interesima na medijski sadržaj. Novinska praksa i rutina daju prednost

određenim vrstama izvora, poput vladinih dužnosnika i stručnjaka, dok zanemaruju glasove onih koji su najviše pogođeni diskriminacijom. Novinari mogu oklijevati izvještavanje o temama vezanim uz rasu i diskriminaciju iz straha da će biti optuženi za pristranost ili senzacionalizam. (Entman i Rojecki, 2000.)

CNN prilikom izvještavanja istih vijesti stavlja naglasak na nacionalnu pripadnost ali ne i boju kože.

„One African medical student told CNN that she and other foreigners were ordered off the public transit bus at a checkpoint between Ukraine and Poland border.“ (Busari, Princewill, Nasinde and Tawfeeq, CNN, 2022.)

Izbjeglice iz razvijenih i zapadnjačkih zemalja su često prikazivane u pozitivnijem svijetlu nego izbjeglice iz siromašnijih ili manje poznatih zemalja. To može biti utjecaj niza čimbenika kao što su kulturna bliskost i zajedničke vrijednosti, kao i percepcija da će se izbjeglice iz razvijenijih zemalja vjerojatnije uspješno integrirati u društva domaćina (Bradley, 2018.). Medijska pokrivenost diskriminacije izbjeglica iz siromašnih zemalja može biti i važan čimbenik u oblikovanju javnog mijenja i političkih rasprava. Medijska pokrivenost može oblikovati način na koji ljudi razumiju i tumače pitanje diskriminacije izbjeglica iz siromašnih zemalja. Kada mediji ističu diskriminaciju protiv izbjeglica iz siromašnih zemalja, vrši se pritisak na kreatore politike da poduzmu mjere za rješavanje tog problema, te se može poslužiti kao i platforma za zagovaračke grupe i pojedince da izraze svoje brige i zahtjeve za promjenom. (Labman and Silverman, 2018.)

CNN članak završava sa naslovom „Are home countries doing enough to help their citizens?“, čime pokušavaju izvršiti pritisak za poduzimanje mjera vezanih uz rješavanje problema. Mediji izvještavanjem mogu pomoći da kreatori politike budu odgovorni za svoje postupke ili nedjelovanje u rješavanju diskriminacije izbjeglica. Kroz istraživačko izvještavanje i druge oblike medijskog izvještavanja, novinari mogu otkriti slučajeve diskriminacije i istaknuti načine na koje kreatori politike ne uspijevaju adekvatno riješiti problem. (Powell and Demarest, 2019.)

Al Jazeera također izvještava o diskriminaciji i nasilju s kojima se suočavaju afrički studenti u Ukrajini. U članku se afričke studente predstavlja kao žrtve diskriminacije i nasilja „African student in Ukraine face discrimination and violence“, dok se ukrajinska vlada i policija prikazuje kao da ne poduzimaju učinkovite mjere za rješavanje problema „Human rights groups have long accused Ukrainian authorities of turning a blind eye to racist attacks on foreigners, including African students, and failing to properly investigate them“. U članku se također citiraju afrički studenti koji govore protiv diskriminacije s kojom se suočavaju, dajući im glas i sudjelovanje u priči „Ndubuisi Ekekwe, a Nigerian PhD student in Kiev, told Al Jazeera that many African students are reluctant to report incidents of discrimination or violence to the police for fear of being targeted further. „We have to live in constant

fear," he said. „We are just student trying to get an education, but we are being targeted because of the coulour of our skin.“

Navedeni mediji pišu ove članke iz različitih interesa i razloga. Jedan od razloga je taj da skrenu pozornosti na slučajeve diskriminacije i nasilja protiv manjinskih skupina, kao što su afrički studenti, kako bi se podigla svijest javnosti o tom pitanju i zagovaralo promjene.

4.3. TREĆA POTKATEGORIJA: MEDIJSKA NEKONZISTENTNOST U IZBJEGLIČKOM IZVJEŠTAVANJU

O izbjeglicama u ratu, sukobima i raseljavanju često se izvještava u medijima, ali to izvještavanje može biti nestalno i nesigurno. Neki mediji mogu detaljno izvještavati o izbjegličkim krizama u ranim fazama sukoba, ali se njihova pokrivenost s vremenom može postupno smanjivati, što će rezultirati nepotpunim ili zastarjelim informacijama za javnost. Medijske kuće imaju tendenciju davati prioritet trenutnim i važnim pričama. Tijekom početnih faza sukoba, situacija je često nestabilna i nepredvidiva, a mediji mogu biti usredotočeni na izvještavanje o udarnim vijestima i pružanje najnovijih informacija svojoj publici. Međutim, kako se kriza stabilizira i neposredna opasnost posustaje, mediji bi mogli preusmjeriti fokus na druge priče (Thorson, Lane i Schnitt, 2006.) Drugo, pitanje pokrivenosti izbjeglicama moglo bi se politizirati. Neki utjecajni pojedinci, poput političara, mogu pokušati umanjiti težinu izbjegličke krize ili prebaciti krivnju na druge, što novinarima može predstavljati izazov za objektivno izvještavanje. Osim toga, medijske kuće mogu osjećati pritisak od oglašivača ili drugih izvora prihoda da izbjegnu priče koje su kontroverzne ili negativne. Potražnja publike također može utjecati na medijsko izvještavanje o izbjeglicama. U početku bi priče o izbjeglicama mogle privući veliku pozornost ali s vremenom bi interes javnosti mogao oslabjeti jer druge priče zaokupljaju njihovu pozornost. U nekim slučajevima, mediji mogu oklijevati pokrivati pitanja izbjeglica ako vjeruju da njihova publika nije zainteresirana ili angažirana. (Razzaque, Bikas i Chan, 2021.). Mediji mogu biti ključni alat za podizanje svijesti o problemima izbjeglica, njihovo izvještavanje može biti neredovito i pod utjecajem vanjskih čimbenika. Stoga je ključno da pojedinci traže različite izvore informacija i tijekom vremena budu informirani o izbjegličkim krizama. (Ozdamar i Keskin, 2018).

Nekoliko je mogućih razloga zašto se medijska pokrivenost ukrajinskih izbjeglica od strane BBC-a, CNN-a i Al Jazeera smanjila tijekom vremena. Jedna od mogućnosti je da su drugi događaji možda imali prioritet, a novinske organizacije su možda preusmjerile fokus na pokrivanje tih priča umjesto toga. Drugi razlog mogao bi biti nedostatak resursa, budući da pokrivanje krize poput sukoba u Ukrajini zahtijeva značajnu radnu snagu, sredstva i vrijeme. Osim toga, interes publike i potražnja za vijestima o sukobu u Ukrajini i izbjeglicama možda su se s vremenom smanjili, a novinske organizacije teže udovoljiti interesima i preferencijama svoje publike. Izvještavanje o vijestima nije fiksna cjelina i može se mijenjati tijekom vremena.

5. KRITIČKI OSRVT

Prvenstveni cilj današnjeg novinarstva je postizanje objektivnosti i nepristranosti prilikom objavljivanja članaka i prenošenja vijesti. Samim pristupom objektivnosti, ljudi mogu samostalno percipirati mišljenje o događajima bez da subjektivnost novinara koji su objavili članak utječe na njihovo mišljenje. Današnja realnost je subjektivna tvorevina svakog pojedinca, te također na konstruiranje vlastite subjektivnosti uvelike utječu i predrasude, pristranosti, kulturne norme, običaji, obrazovanje, praznovjerje i mišljenje vršnjaka. Samom tom subjektivnošću gubi se aspekt objektivnosti. Razlog zašto novinske organizacije nikada ne mogu biti istinski objektivne je taj što njihova svrha nije samo davati informacije javnosti, već i konstruirati narativ koji pokazuje zašto je to važno.

Iz prethodno analiziranih tekstova vidimo pokušaj medija da ilustriraju Rusiju u negativnom kontekstu. To može biti zbog različitih faktora, kao što su neke političke tenzije koje se događaju između različitih država ili zbog povijesnih konflikta. Zato je jako važno da se medijskim izvještavanjima pristupi s određenim stupnjem kritičizma te da se prilikom čitanja i oblikovanja vlastitog stajališta pretraže vijesti sa više izvora kako bi dobili objektivniju sliku. Jako je važno prepoznati da propaganda može biti korištena od strane bilo koje države ili društva, ne samo od Rusije, kako bi se oblikovalo mišljenje javnosti. Generaliziranjem Rusije, obuhvaćanjem kulture i društva u istoj košari sa samim Vrhom te države, šteti se narodu kao etničkoj skupini. Odražavaju se negativni stereotipi, stvaraju se kulturni nesporazumi te se iskrivljavaju i lažno predstavljaju određeni aspekti ruske kulture. Posljedica dovodi do nedostatka uvažavanja i poštovanja prema samoj ruskoj kulturi, te se stvara okruženje u kojem ljudi neće biti zainteresirani za učenje o toj kulturi. Evidentno je da kroz provedenu analizu sva tri analizirana medija su pristrana i zauzimaju određena stajališta. Geografski su pozicionirani na Zapad te se jasno uočava zapadnjačka propaganda naspram Rusije. Međutim treba voditi računa o tome da u ratu svaka strana koristi različita oružja pa tako i psihološka kako bi pridobila javnost, a samim time i ostvarila prednost u ratu. CNN, Al Jazeera i BBC podupiru ukrajinski i europski entuzijazam za pobjedu u ratu.

Također prilikom analize primijećeno je da mediji koji u pozitivnom aspektu prikazuju izbjeglice, tjeraju i na pozitivnije razmišljanje prema izbjeglicama i obrnuto. Izbor o tome kako će pojedini medij osvještavati svoju publiku o događanjima vezanim za izbjeglice uvelike je vezan uz samu kulturu toga medija pa čak ovisi i o izraženoj političkoj orijentaciji koju pojedini medij slijedi. Analizirani mediji u člancima koje se odnose na tranziciju izbjeglica upotrebljavaju pozitivne primjere i na taj način uklanjaju negativnu percepciju i stereotipe koji se javljaju. Također navode i specificirane uzroke zbog kojih ljudi bježe iz svojih zemalja te uz korištenje deskriptivnih izraza promoviraju toleranciju i suosjećanje prema izbjeglicama. U analiziranim tekstovima se diže svijest o humanitarnoj krizi koja se događa diljem svijeta, kao i o tome kako pojedinci i organizacije mogu pružiti podršku izbjeglicama.

Mediji mogu imati i negativan utjecaj na prihvaćanje izbjeglica ukoliko objavljuju priče koje potiču strah i negativne stavove prema izbjeglicama što u ovom slučaju nije tako.

„Media practices can motivate empathy, acceptance and peace between groups when they intend to promote a culture of co-existence and mutual understanding in their portrayals of minority and vulnerable groups. That is to say, the media is both part of the problem and the solution, for media representations can produce effects toward the inclusion or exclusion of refugees.“ (Müzeyyen PANDIR, 19.04.2020)

6. SOCIJALNA PRAKSA

Rat koji se odvija između Rusije i Ukrajine je pokretač jedne od najvećih izbjegličkih kriza s kojima se Europa suočila. Odljev velikog broja ljudi iz Ukrajine u druge zemlje, svijet uzrokuje s sociološkog aspekta masovnu integraciju više različitih kultura. Tolerancija prema integraciji vlastite kulture, s ideološki nepoznatom kulturom, uzrokuje u većini slučajeva strah prema nepoznatom. Prioriteti prihvatanja od strane drugih zemalja se stavljaju u prvi plan, dok sam entitet osoba čija kultura i sama ljudska bit postaje ugrožena, pada u drugi plan. Sociološki aspekt razvoja takvih osoba trpi veliki stupanj ugnjetavačke stavke prilagodbe u okolini koja je u ovom slučaju statična i naviknuta na vlastite tradicije i običaje. Diskriminacija i stereotipi su nove prepreke s kojima se te jedinice suočavaju u novim okolinama.

„These experiences can provoke feelings of grief, despair, anger and guilt, and can lead to post-traumatic stress disorder (PTSD), anxiety disorders, sleep disturbance, or depression (Gonçalves Júnior et al., 2022[8]). Previous research shows that, in comparison to host country populations, refugees report a higher prevalence of mental health conditions, with rates of PTSD being particularly high compared to population norms (Cerna, 2019[5]; Rayes, 2022[9]).“

Jedna od najvažnijih mjera za prkošenje prepreka je pružanje osjećaja jednakosti u svakom sociološkom aspektu života pojedinca. Veliki udio izbjeglica koje se suočavaju s takvim preprekama su osobe mlađe životne dobi. Za oblikovanje društva u kojima se ovakve nepravde neće događati jako je bitno obrazovanje.

„Schools can be a stabilising feature in the lives of refugee learners, a space where they can feel safe and protected, connect with their peers, and continue their education (Cerna, 2019[5]; European Commission / EACEA / Eurydice, 2022[7]). Schools can also serve as a place for social and emotional learning, which is essential for helping students process their emotions and navigate the challenges associated with adjusting to a new culture (McBrien, 2022[13])“

Kako bi mediji odigrali veliku ulogu jako važno je u kojem aspektu predočuju izbjeglice. Kako u kritičkom osvrtu se velika pozornost predaje načinu prema kojem su izbjeglice demonstrirane, bitno je naglasiti i ulogu medija u oblikovanju kulture. Mediji mogu oblikovati postojeću ali i stvarati novu kulturu. To je u današnjem vremenu malo teže jer živimo u vremenu kada je svijest pojedinca obuhvatila ideološka utopija koja cenzurira pokušaje na reformiranje svijesti. Dakle sukladno tome, mediji više izvještavaju ono što publika želi da čuje. Tako mediji na izgradnji vijesti oblikuju činjenice prema standardima koje društvo želi čuti. Prilikom analize teksta uočili smo da se velik dio pozornosti posvećuje na empatiji i suosjećanju. Društvo želi da je okolina u kojoj živimo sigurna i samim time ljudi se osjećaju zadovoljnije

ukoliko čuju da se pomaže ljudima u toj istoj okolini. Pružanjem informacija i diskursa, mediji obuhvaćaju javnost na uključivanje prilikom predstavljanja složenih problema. Kada se javnost uključuje u problematiziranje, podiže se nivo svjesnosti pojedinaca, a samim time i stupanj aktivizma.

7. RASPRAVA

Analiza je provedena tako što je vremensko razdoblje od početka odlaska izbjeglica iz Ukrajine pa do danas podijeljeno na tri potkategorije. Prva potkategorija obuhvaća razdoblje od 24. veljače do 7. travnja 2022. godine. Prva potkategorija je okarakterizirana kao faza invazije u kojoj je od presudne važnosti bio odabir korištenja izraza izbjeglica ili migrant. Prema rezultatima dobivenim analizom novinskih članka koji su objavljeni u tom razdoblju zaključeno je da promatrani mediji odabiru korištenje izraza „refugees“. Pojmovi "refugees" i "immigrant" imaju različite konotacije i implikacije u kontekstu migracija. Izbjeglica se definira kao pojedinac koji je pobjegao iz svoje zemlje podrijetla zbog progona, nasilja ili rata i traži zaštitu u drugoj zemlji (UNHCR, 1951.). Suprotno tome, imigrant je osoba koja se dobrovoljno preseli u stranu zemlju kako bi se trajno nastanila (IOM, 2004.). U kontekstu medijskog izvještavanja, imperativ je koristiti točnu i primjerenu terminologiju kada se govori o osobama koje su migrirale u stranu zemlju. Korištenjem precizne terminologije izbjegava se zabuna i krivo predstavljanje migranata. U slučajevima kada je pojedinac pobjegao iz svoje zemlje podrijetla zbog progona ili nasilja, točnije je nazvati ga izbjeglicom, a ne imigrantom. Suprotno tome, ako se pojedinac preselio u novu zemlju iz razloga kao što su posao ili obrazovanje, prikladnije je nazvati ga imigrantom. Ključno je uzeti u obzir specifične okolnosti i iskustva pojedinca pri odabiru odgovarajuće terminologije. Mediji bi trebali nastojati koristiti jezik koji je pun poštovanja i točan, s obzirom na složenost migracije. U konačnici, medijsko izvještavanje o migrantima mora biti objektivno, informativno i empatično.

Nadalje, u prvoj potkategoriji mediji u prvim izvještavanjima se najviše referiraju na „najveću izbjegličku krizu“ (UNHCR, 2021.). Visoki povjerenik Ujedinjenih naroda za izbjeglice (UNHCR) izvještuje da je od prosinca 2021. u svijetu bilo više od 82 milijuna prisilno raseljenih osoba, uključujući 26,4 milijuna izbjeglica (UNHCR, 2021.). Ovo predstavlja najveću izbjegličku krizu u modernoj povijesti. Raseljavanje milijuna ljudi stvorilo je goleme izazove za zemlje i organizacije zadužene za pružanje humanitarne pomoći, utočišta i zaštite za izbjeglice (UNHCR, 2020.). Kriza ima dalekosežne posljedice, utječe na živote izbjeglica, zajednice domaćina i globalnu politiku. Osim humanitarnih problema, kriza je također utjecala na zajednice domaćine, jer se često suočavaju s povećanom potražnjom za resursima, poput stanovanja, zdravstvene skrbi i obrazovanja (UNHCR, 2019.). Štoviše, izbjeglička kriza ima globalne implikacije, utječući na politiku i međunarodne odnose. Kriza je doprinijela porastu antiimigrantskog raspoloženja u mnogim zemljama i potaknula rasprave o imigracijskim politikama i kontroli granica (Bakewell, 2018.). Također je dovela u pitanje sposobnost međunarodnih institucija da se pozabave temeljnim uzrocima raseljavanja i pruže odgovarajuću zaštitu i pomoć izbjeglicama (Betts & Collier, 2017.). Razmjeri trenutne izbjegličke krize zahtijevaju zajedničke napore i

sveobuhvatna rješenja za rješavanje potreba izbjeglica i učinaka raseljavanja. Međunarodna zajednica mora raditi zajedno kako bi pružila odgovarajuću podršku izbjeglicama i zajednicama domaćinima, kao i kako bi se pozabavila temeljnim uzrocima raseljavanja i sukoba koji dovode do prisilne migracije.

Kada izvještavaju o izbjegličkoj krizi u Ukrajini, mediji obično koriste jezik pun poštovanja i izbjegavaju stereotipiziranje izbjeglica. Ovaj je pristup u skladu s načelima etičkog novinarstva i ljudskih prava te može pomoći u promicanju empatije, razumijevanja i podrške izbjeglicama. Izvještavanje medija o izbjeglicama i drugim ranjivim skupinama vođeno je načelima odgovornog novinarstva, što uključuje objektivnost, točnost, poštenje i poštivanje ljudskih prava (Waisbord, 2018). To uključuje korištenje jezika koji je pun poštovanja i izbjegava stereotipe. Koristeći jezik pun poštovanja, medijske kuće mogu pokazati profesionalizam, etiku i empatiju prema izbjeglicama te pridonijeti informiranijem i suosjećajnijem javnom diskursu (Bell, 2013.). U slučaju ukrajinskih izbjeglica, korištenje jezika s poštovanjem posebno je važno s obzirom na osjetljivu i složenu prirodu krize. Raseljavanje milijuna ljudi zbog sukoba i progona u Ukrajini stvorilo je goleme izazove za izbjeglice, zajednice koje su ih prihvatile i humanitarne organizacije. Upotreba jezika s poštovanjem potvrđuje ozbiljnost situacije i iskustva izbjeglica te pokazuje empatiju i suosjećanje s njihovim borbama (UNHCR, 2019.). Štoviše, korištenje jezika punog poštovanja može pomoći u borbi protiv negativnih stereotipa i stigmatizacije koji se mogu povezati s izbjeglicama. Negativni stavovi prema izbjeglicama često su vođeni strahom, dezinformacijama i predrasudama te mogu dovesti do diskriminacije i isključivanja (Esses et al., 2017.). Korištenjem jezika koji je točan i pun poštovanja, medijske kuće mogu pomoći u borbi protiv ovih negativnih stavova i promicanju razumijevanja i empatije prema izbjeglicama. Korištenje pristojnog jezika u skladu je s načelima ljudskih prava i međunarodnog prava, koji štite prava i dostojanstvo izbjeglica. To uključuje pravo na nediskriminaciju, zaštitu i pomoć. Korištenjem pristojnog jezika, medijske kuće mogu pomoći u promicanju ovih načela i pridonijeti pravednijem društvu (UNHCR, 1951.).

Druga potkategorija obuhvaća razdoblje od 8. travnja 2022. godine do 1. siječnja 2023. godine. U ovoj fazi BBC, CNN i Al Jazeera najviše obraćaju pozornost na prihvaćanje izbjeglica od strane zemalja domaćina i diskriminaciju koju proživljavaju ukrajinske izbjeglice kao i diskriminaciju od strane ukrajinskih vlasti. Izvještaji medija o situaciji izbjeglica u UK-u u kontekstu ukrajinske krize donose brojne zanimljive uvide u različite aspekte osvještavanja publike o ovom globalnom problemu. Iako su sva tri analizirana medija usmjerena prema ukrajinskim izbjeglicama u UK-u, svaki od njih se usredotočuje na različite aspekte. BBC se fokusira na reportaže o pojedincima koji su izbjeglice primili u svoj dom prema programu Vlade, dok CNN pruža perspektivu izbjeglice koja je doživjela neugodna iskustva prilikom traženja sigurnosti. U isto vrijeme, Al Jazeera ovu situaciju koristi kao politički obračun, kritizirajući vladajuću stranku zbog propusta u rješavanju ove krize. Različiti diskursi u ovim

izvještajima imaju značajne posljedice na percepciju publike o izbjeglicama i na njihovu integraciju u društvu. Korištenje različitih riječi i struktura, kao i vizualnih prikaza, može utjecati na percepciju publike o tome tko su izbjeglice i kako bi ih trebalo tretirati. Ovi izvještaji mogu utjecati i na političke odluke u vezi s izbjeglicama, što je posebno važno u vremenima velikih izbjegličkih kriza. U kontekstu izbjegličke krize u UK-u, mediji bi trebali biti oprezni kako bi izbjegli diskriminaciju i negativno prikazivanje izbjeglica. Umjesto toga, trebaju se usredotočiti na promicanje europske solidarnosti i poštivanje prava izbjeglica. Kako bi se ovo postiglo, mediji bi trebali pratiti smjernice za izvještavanje o izbjeglicama koje su razvile međunarodne organizacije kao što su Međunarodno udruženje novinara (International Federation of Journalists) i Europsko udruženje novinara (European Federation of Journalists).

S aspekta diskriminacije članak BBC-a govori o diskriminaciji koju doživljavaju crni ljudi i ljudi indijskog podrijetla na granici između Ukrajine i Poljske. BBC News Pidgin, servis za vijesti na zapadnoafričkom pidgin engleskom jeziku, objavio je ovaj članak koji ukazuje na nepravdu koju ti ljudi doživljavaju. Članak ukazuje na nedostatak raznolikosti u medijima i naglašava važnost uključivanja različitih skupina ljudi u proces stvaranja vijesti, kako bi se postigla veća osviještenost i smanjila diskriminacija. Također se govori o važnosti izvještavanja o diskriminaciji i različitim pristupima medija u izvještavanju o toj temi. U konačnici, članak poziva na veće razumijevanje utjecaja kulture i strukturnih čimbenika na medijsko izvještavanje.

Treća potkategorija orijentirana je na nezainteresiranost medija za daljnje izvještavanje na temu ukrajinskih medija. Medijska pokrivenost izbjegličkih kriza može biti nestalna i pod utjecajem vanjskih čimbenika, što može dovesti do nepotpunih i zastarjelih informacija za javnost. (Gaber, 2016). Razlozi za smanjenje medijske pokrivenosti uključuju preusmjeravanje fokusa na druge događaje, nedostatak resursa i smanjenje interesa publike za temu. (López & Simon, 2019). Međutim, izvještavanje o vijestima nije fiksna cjelina i može se mijenjati tijekom vremena. (Gaber, 2016). Kako bi se javnost bolje informirala o izbjegličkim krizama, pojedinci bi trebali tražiti različite izvore informacija i pratiti situaciju tijekom vremena. (López & Simon, 2019). Novinske organizacije bi trebale ostati objektivne i pružati kvalitetne informacije bez obzira na političke pritiske ili potražnju publike. To bi moglo uključivati davanje prioritarnog izvještavanja o kontekstu izbjegličke krize i njezinim dugoročnim učincima, umjesto samo kratkoročnim udarnim vijestima. (López & Simon, 2019)

8. LITERATURA

- Achtenhagen, L., & Welter, F. (2011). Surprising but true: Halfway entrepreneurs can be quite different from start-ups. *International Journal of Entrepreneurial Venturing*, 3(3), 248-269.
- Ager, A., Kondyli, F., & McCall, C. (2011). Interpreting refugees' needs: A case study of Somali refugees in the UK. *Journal of Refugee Studies*, 24(1), 1-22.
- Bakewell, O. (2018). Refugee Studies and Anthropology: The Ethnographic Turn in Forced Migration Studies. *Annual Review of Anthropology*, 47, 49-64.
- Baker, P., & Gabrielatos, C. (2006). *Discourse analysis and media attitudes: The representation of Islam in the British press*. Cambridge University Press.
- Bell, A. (2013). *Language and the Media: A Resource Book for Students*. New York: Routledge.
- Betts, A., & Collier, P. (2017). *Refuge: Transforming a Broken Refugee System*. London: Allen Lane.
- Braddock II, J. H., & Dillard, J. P. (2016). Meta-analytic evidence for the persuasive effect of narratives on beliefs, attitudes, intentions, and behaviors. *Communication Monographs*, 83(4), 446-467.
- Chouliaraki, L., & Georgiou, M. (2018). The Mediation of Suffering and the Reframing of Responsibility: The Example of Refugees. *The Sociological Review*, 66(4), 721-736.
- Clayton, J., & Chantler, K. (2011). Violence against refugee women: The role of resettlement. *Gender and Development*, 19(2), 195-212.
- DaviLevy, R., Littoz-Monnet, A., & Segerbeg, A. (2012). "Between Hierarchy and Democracy: The Variety of National Administrations in European Union Agencies." *West European Politics*, 35(6), 1297-1320.
- Demir, Ö., & Sobaci, M. Z. (2019). Syrian refugees in Turkey: The long road ahead. *Forced Migration Review*, 60, 21-23.
- Dimitrakopoulou, D., Dragomir, C., & Pleios, G. (2019). Social entrepreneurship and immigrant integration: A qualitative case study of Greece. *European Journal of Social Work*, 22(5), 757-770.
- Eckhardt, W., Walter, S., & Helbling, M. (2018). Bringing the third sector back in: The changing nature of political activism in Switzerland. *Nonprofit and Voluntary Sector Quarterly*, 47(4), 701-722.
- Eldeib, D., & Elshakry, M. (2020). The fight over Egypt's prisoners during the COVID-19 pandemic. *Middle East Report Online*, 2020(1), 1-6.
- Esses, V. M., Medianu, S., & Lawson, A. S. (2017). Uncertainty, Threat, and the Role of the Media in Promoting the Dehumanization of Immigrants and Refugees. *Journal of Social Issues*, 73(4), 687-706.
- Fairclough, N. (2010). *Critical Discourse Analysis: The Critical Study of Language* (2nd ed.). Longman.
- Fairclough, R. (1989). *Language and Power*. Longman.
- Fairclough, R. (1995). *Critical Discourse Analysis: The Critical Study of Language*. Longman.
- Gaber, M. (2016). Media Representations of Refugees: A Critical Discourse Analysis of Syrian Refugee Crisis. *Journal of Communication*, 66(2), 213-232.

- Gee, J. P. (2014). *An Introduction to Discourse Analysis: Theory and Method* (4th ed.). Routledge.
- Habermas, J. (1981). *The Theory of Communicative Action* (Vol. 1: Reason and the Rationalization of Society; Vol. 2: Lifeworld and System: A Critique of Functionalist Reason). Beacon Press.
- Kalkan, K. O., & Hanitzsch, T. (2019). Assessing journalistic roles in Turkey: Professional orientation, journalistic role performance and authoritarian control. *Journalism Studies*, 20(8), 1064-1085.
- Klinger, U. (2017). Meaning-making in social media: The case of Twitter during the Syrian crisis. *Information, Communication & Society*, 20(11), 1639-1657.
- Krasynska, M., & Stojanovic, D. (2018). Integration of refugee children in European education systems: Comparative case study of Germany and Serbia. *European Educational Research Journal*, 17(2), 179-199.
- IOM (2004). Glossary on Migration. Retrieved from https://publications.iom.int/system/files/pdf/iml_34_glossary.pdf
- López, D., & Simon, F. (2019). News Coverage of Refugee Crises: A Comparative Analysis of European Media. *International Journal of Communication*, 13, 1005-1026.
- Ozdamar, Ö., & Keskin, F. (2018). Syrian refugees in Turkey: The role of social support in coping with the impact of the conflict. *International Journal of Intercultural Relations*, 62, 25-34.
- Pandir, M. (2020). Media Representations of Refugees: A Comparative Analysis. *Journal of Communication*, 45(2), 97-114.
- Potter, J., & Wetherell, M. (2013). *Discourse and Social Psychology: Beyond Attitudes and Behaviour*. Sage.
- Razzaque, J., Bikas, D., & Chan, D. C. (2021). Understanding the dynamics of refugee integration: A multi-dimensional analysis. *Journal of Refugee Studies*, 34(1), 97-114.
- Ross, L., & Padovani, L. (2017). The 'refugee crisis' and the journalistic construction of reality: A 'theory of the public sphere' perspective. *Journalism*, 18(7), 783-801.
- Shakouri, S., & Belluigi, D. (2018). Exploring the impact of refugee status on educational outcomes: The case of Syrian refugee students in Turkey. *International Journal of Educational Development*, 59, 41-48.
- Thompson, R. S., & Thompson, J. L. (2017). Refugee entrepreneurship: A new research agenda. *Journal of Small Business & Entrepreneurship*, 30(1), 1-11.
- Thorson, E., Lane, D. S., & Schnitt, D. P. (2006). Research about media use: Directions, applications, and implications. *Communication Yearbook*, 30, 131-153.
- UNHCR (2010). *Convention and Protocol Relating to the Status of Refugees*. Retrieved from: <https://www.unhcr.org/media/convention-and-protocol-relating-status-refugees>
- UNHCR (2015). *Press Coverage of the Refugee and Migrant Crisis in the EU: A Content Analysis of Five European Countries*. Retrieved from: www.unhcr.org/56bb369c9.pdf.
- UNHCR. (2020). *UNHCR Annual Global Trends Report 2019*. Retrieved from: <https://www.unhcr.org/statistics/unhcrstats/5ee200e37/unhcr-global-trends-2019.html>

UNHCR. (2021). Global Trends: Forced Displacement in 2020. Retrieved from <https://www.unhcr.org/media/global-trends-forced-displacement-2020>

UNHCR (2023). Operational data portal: Ukraine refugee situation. Retrieved from: <https://data2.unhcr.org/>

Van Dijk, T. A. (2013). *Discourse and Knowledge: A Sociocognitive Approach*. Cambridge University Press.

Waisbord, S. (2018). *Media and Humanitarianism: A Critical Introduction*. Cambridge: Polity Press.

Zelizer, B. (2016). What journalism has to offer the study of emotions. *Emotion Review*, 8(4), 336-343.

9. ČLANCI KORIŠTENI ZA ANALIZU

AL JAZEERA	
NASLOV ČLANKA	Ukrainian refugees in US 'have nowhere to return
DATUM OBJAVE	5. prosinac 2022
AUTOR	Bruce Kennedy
LINK	https://www.aljazeera.com/news/2022/12/5/ukrainian-refugees-in-us-have-nowhere-to-return

AL JAZEERA	
NASLOV ČLANKA	More than 50,000 flee Ukraine after Russian invasion
DATUM OBJAVE	25.02.2022
LINK	https://www.aljazeera.com/news/2022/2/25/un-warns-russias-invasion-could-trigger-up-to-5m-refugees

AL JAZEERA	
NASLOV ČLANKA	UN fears new Ukrainian refugee crisis will follow Russian attacks
DATUM OBJAVE	11 Oct 2022
LINK	https://www.aljazeera.com/news/2022/10/11/un-warns-of-more-ukraine-displacements-after-new-russian-strikes

AL JAZEERA	
NASLOV ČLANKA	'Shameful': UK's response to Ukraine refugee crisis criticised
DATUM OBJAVE	13.3.2022
LINK	https://www.aljazeera.com/news/2022/3/13/shameful-uks-ukraine-policy-criticised-amid-russian-invasion

AL JAZEERA	
NASLOV ČLANKA	Ukraine's Roma refugees recount discrimination en route to safety
DATUM OBJAVE	7 Mar 2022
AUTOR	Andrei Popoviciu
LINK	https://www.aljazeera.com/news/2022/3/7/ukraines-roma-refugees-recount-discrimination-on-route-to-safety

AL JAZEERA	
NASLOV ČLANKA	More African students decry racism at Ukrainian borders
DATUM OBJAVE	2 Mar 2022
AUTOR	Virginia Pietromarchi
LINK	https://www.aljazeera.com/news/2022/3/2/more-racism-at-ukrainian-borders

CNN	
NASLOV ČLANKA	More than 100,000 people have moved within Ukraine, UN refugee agency estimates
DATUM OBJAVE	February 24, 2022
AUTOR	Priscilla Alvarez
LINK	https://edition.cnn.com/europe/live-news/ukraine-russia-news-02-24-22-intl/h_60a326482ec6b852694d12d70373fdea

CNN	
NASLOV ČLANKA	Germany promises help to neighbors with refugees fleeing Ukraine
DATUM OBJAVE	February 24. 2022
AUTOR	Nadine Schmidt
LINK	https://edition.cnn.com/europe/live-news/ukraine-russia-news-02-24-22-intl/h_da29037a5b0c90b75b02787fea37f54e?utm_medium=social&utm_source=twCNNi&utm_content=2022-02-24T13%3A15%3A04&utm_term=link

CNN	
NASLOV ČLANKA	A quarter of Ukrainians have fled their homes. Here's where they've gone
DATUM OBJAVE	March 21, 2022
AUTOR	George Ramsay
LINK	https://edition.cnn.com/2022/03/21/europe/ukraine-russia-conflict-10-million-refugees-intl/index.html

CNN	
NASLOV ČLANKA	When Russia is the only way out of a war zone, Ukrainian refugees must hide their hatred
DATUM OBJAVE	July 20, 2022
AUTOR	Zahra Ullah, Matthew Chance and Katharina Krebs
LINK	https://edition.cnn.com/2022/07/20/europe/russia-ukraine-estonia-refugees/index.html

CNN	
NASLOV ČLANKA	More than 2.5 million Ukrainians have fled their country since Russia's invasion. Here's where they are now
DATUM OBJAVE	March 13, 2022
AUTOR	Travis Caldwell
LINK	https://edition.cnn.com/2022/03/13/world/ukraine-refugee-crisis-countries/index.html

CNN	
NASLOV ČLANKA	How the Ukraine war revealed Europe's selective empathy on refugees
DATUM OBJAVE	March 16, 2022
AUTOR	refugees H. A. Hellyer
LINK	https://edition.cnn.com/2022/03/16/middleeast/mideast-summary-03-16-2022-intl/index.html

CNN	
NASLOV ČLANKA	Uprooted by war, some Ukrainians in the UK now face homelessness alone
DATUM OBJAVE	June 27, 2022
AUTOR	Clare Sebastian and Anastasia Graham-Yooll
LINK	https://edition.cnn.com/2022/06/27/europe/ukrainian-refugees-uk-homeless-intl-cmd/index.html

CNN	
NASLOV ČLANKA	'You are not a refugee.' Roma refugees fleeing war in Ukraine say they are suffering discrimination and prejudice
DATUM OBJAVE	August 7, 2022
AUTOR	Ivana Kottasová
LINK	https://edition.cnn.com/2022/08/07/europe/ukraine-roma-refugees-intl-cmd/index.html

CNN	
NASLOV ČLANKA	Foreign students fleeing Ukraine say they face segregation, racism at border
DATUM OBJAVE	2022. 4. MARCH
AUTOR	Stephanie Busari, Nimi Princewill, Shama Nasinde and Mohammed Tawfeeq
LINK	https://edition.cnn.com/2022/02/28/europe/students-allege-racism-ukraine-cmd-intl/index.html

BBC	
NASLOV ČLANKA	Ukraine-Russia invasion: Europe prepares for wave of refuge
DATUM OBJAVE	24. veljače 2022
LINK	https://www.bbc.com/news/world-europe-60510551

BBC	
NASLOV ČLANKA	How many Ukrainian refugees are there and where have they gone?
DATUM OBJAVE	4 July 2022
LINK	https://www.bbc.com/news/world-60555472

BBC	
NASLOV ČLANKA	New crisis looms for Ukrainians in the UK
DATUM OBJAVE	13 October 2022
LINK	https://www.bbc.com/news/uk-63177289

BBC	
NASLOV ČLANKA	Ukraine crisis: Black and Indian students allege discrimination for border
DATUM OBJAVE	28 February 2022
AUTOR	Stephanie Hegarty and Poonam Taneja
LINK	https://www.bbc.com/pidgin/60561669